

Еволюція системи соціальних служб в Україні: від патерналістської моделі до сталого розвитку

Масюк Олег Петрович

Основні поняття:

- **Соціальне обслуговування** — різновид соціальної діяльності, здійснюваний переважно через мережу соціальних служб, які взаємодіють між собою задля досягнення проміжних і кінцевих цілей надання клієнтам соціальних послуг.
- **Соціальні служби** — підприємства, установи та організації різних форм власності і відомчої підпорядкованості, а також громадяни, які надають соціальні послуги особам, що перебувають у складних життєвих обставинах і потребують сторонньої допомоги.

Функції соціального обслуговування:

- **профілактична** (запобігання виникненню соціальних ризиків, їх повторенню чи загостренню);
- **соціально-реабілітаційна** (відновлення соціальних функцій індивіда, приведення індивідуальної чи колективної поведінки у відповідність із загальновизнаними суспільними правилами і нормами);
- **адаптаційна** (сприяння пристосуванню людини або групи людей до нового соціального середовища);
- **соціальний патронаж** (соціальний супровід і догляд на дому);
- **особистісно-гуманістична** (сприяння самореалізації та самоактуалізації людини, розвитку її потенціалу і внутрішніх ресурсів);
- **соціально-гуманістична** (безпека клієнта та інших людей, зниження соціальних ризиків, здійснення соціального контролю).

Організація соціальної роботи:

- Соціальні служби можуть бути організовані за відомчим або територіальним принципом.
- Відчутну роль у становленні системи соціального обслуговування відіграє соціальна політика, яка визначає умови функціонування соціальних служб
- Функції та структура системи соціального обслуговування населення істотно впливають на теорію і практику соціальної роботи через систему соціальних служб.

Класифікації організацій соціальної сфери:

За масштабом діяльності розрізняють:

- **Міжнародні організації** (Дитячий фонд ООН, Міжнародна організація праці, Міжнародний альянс людей з ВІЛ/СНІД та ін.), діяльність яких поширюється на міжнародний простір;
- **Загальнодержавні організації** (Міністерство соціальної політики України, Національна соціальна сервісна служба, Всеукраїнська Мережа людей, які живуть з ВІЛ, Союз інвалідів України тощо);
- **Регіональні організації** (районний центр зайнятості населення, міське управління соціального захисту, громадські та благодійні організації, які надають соціальні послуги та зареєстровані на обласному, міському, районному рівнях).

Формування соціальної політики для сталого розвитку країни, планування соціальних програм:

- **Верховна Рада України** (виконує законодавчу функцію, визначає засади політики, затверджує загальнонаціональні програми, в т. ч. соціального, економічного, культурного розвитку, затверджує державний бюджет)
- **Місцеві ради** (визначають економічний, соціальний, культурний розвиток відповідної адміністративно-територіальної одиниці, встановлюють місцеві податки і збори, затверджують місцеві бюджети);
- **Кабінет Міністрів України** (організовує реалізацію державної політики, виконання Конституції і законів України).

За забезпечення реалізації політики у певній галузі, сфері:

- **Міністерства** (центральні органи виконавчої влади, які реалізують політику у відповідній галузі, беруть участь у підготовці проектів державних програм економічного і соціального розвитку України, Державного бюджету України);
- **Державні комітети** (центральні органи виконавчої влади, які вносять пропозиції щодо формування державної політики);
- **Центральні органи виконавчої влади** із спеціальним статусом (мають особливі завдання і повноваження, наприклад Державний департамент України з питань виконання покарань).

Реалізація політики стосовно подолання певної проблеми:

- Державна служба зайнятості,
- Державний центр соціальних служб для молоді.
- Територіальні центри соціального обслуговування пенсіонерів.

Мережа відомств України для реалізації політики сталого розвитку країни:

Відомство	Підпорядковані структури
Міністерство соціальної політики	Державна служба зайнятості; мережа відділів соціального захисту населення; спеціальні будинки-інтернати; психоневрологічні інтернати; пансіонати для ветеранів; заклади освіти; протезно-ортопедичні центри.
Міністерство молоді та спорту	Державний центр соціальних служб для молоді та його регіональні відділення.
Міністерство охорони здоров'я	Медичні заклади освіти, будинки дитини, хоспіси, реабілітаційні центри.
Міністерство освіти і науки	Освітні заклади та центри усиновлення.
Пенсійний фонд	Мережа обласних, міських і районних управлінь.
Державна кримінально-виконавча служба України	Департамент з питань виконання кримінальних покарань, центри пробації.
Міністерство у справах ветеранів	Український ветеранський фонд, Центри соціально-психологічної реабілітації, Державна установа "Національне військове меморіальне кладовище».

**Дякую за
увагу!**